

Còmplices

Isabel-Clara Simó

Introducció i notes / Rodolf Sirera i Salvador Bataller

TEATRE

bromera

Aquesta obra va ser estrenada el 26 d'agost de 2003 al Teatre de Ponent de Granollers per Cia. de Teatre La Dependent, amb el repartiment següent:

Intèrpret: PEP CORTÉS
Direcció: IMMA OCHOA
Disseny i realització
de vestuari: JOAN MIQUEL REIG
Disseny
d'escenografia: GUILLEM SÁNCHEZ-
BLANCO
Realització d'escenografia: PACO ESCUDERO
VENDETA
LALI CANOSA
ARNAU VIDAL
GUILLEM SÁNCHEZ-
BLANCO
Disseny d'il·luminació: VÍCTOR ANTÓN
Música i banda sonora: PANCHI VIVÓ
Efectes especials: ANTONI ALIVERT
Fotografia: JORDI PLA
Vídeo: VISUAL PRODUCCIONS, SL
Imatge gràfica: PEP SELLÉS
Gràfiques: ALFAGRÀFIC, SA
Material tècnic: SAME, SL

Transport: TRANSJOMA, SA
Assessoria/Gestoria: ASSESSORIA LEX, SL
Promoció: MAJO URIETA
Ajudant de producció: FERRAN GARCIA
Producció: JOANFRA ROZALÉN

(Un escenari buit, amb algunes caixes aquí i allà que aniran servint de seient. Alfons, una pica, amb una aixeta que ragi i un pot penjat en un clau. A primera línia de prosceni, figura que hi ha uns barrots de presó. Són imaginaris, però el personatge, ara i adés, s'hi agafarà.)

MIQUEL. Sóc una bona persona. Sí, sóc una bona persona. Tota la vida pencant, eh?, que no m'han regalat ni un cèntim, a mi. Des dels dotze anys que treballo. Ningú, però ningú em pot dir que un dia me'n vaig escaquejar, de la feina, o que mirava cap a un altre costat quan ha calgut fer un esforç més. Dia a dia, jo, al tall, a complir. Bo, de vegades també m'he divertit, no diré pas que no. He fet gresca, i, amb el menjar, mira, de vegades me n'he passat, ho reconec; i amb el mam, també... Ep: no sóc un borratxo, eh?, que jo, quan toca beure, doncs bec, però si no toca, ho deixo córrer i en pau. I de jove... Ui, de jove! Alguna bogeria, bestieses que es fan. Perquè sóc un home, no sóc un sant. Tinc defectes, és clar que sí, com tothom. No sóc una màquina, jo. Sóc un tio com tots, caram. M'agraden les dones, eh? Això sí que és ben de veres. Perquè amb les dones he fet tot el que he pogut, i el que m'han deixat, que no totes

van amb les cames obertes. La majoria, sí; totes, no. I jo no sóc cap sant. Jo sóc com sóc. Tinc defectes, sí senyor. I virtuts. Per exemple, no dic mentides, jo. Ni ara ni abans. Bé, només si cal, però sense fer mal a ningú. Per quedar bé. O per no embolicar la troca. Però comediant no ho sóc, les coses com siguin. Si em pregunten, jo contesto. I ara més. Perquè, a veure, és que m'he d'amagar de res, jo?

(Pausa. Seu i parla amb algú que, imaginàriament, és al seu costat.)

No saps com t'agraeixo que m'hagis vingut a veure, Andreu. Ja saps què passa: si et fiquen en aquest forat és com si fossis un proscrit, o com si t'haguessis mort. No, no: com si fossis un mal lleig, que no es pot anomenar. I et deu haver costat que el malparit de l'Amadeu, l'amo, et doni permís. Aquí sol... et tornes boig, saps? No es pot parar de pensar, saps? I li pegues voltes i voltes, fins que se t'afluixen els cargols de l'enteniment. Saps què vull dir? Et veig bé, tio. No t'has engreixat una mica? No? No em facis cas, Andreu, que això d'estar tancat fa mal als nervis, t'ho dic jo. Quan? Catorze! Catorze anys m'han caigut, tio! Sí, sí, el que sents. La mare que m'ha parit! Catorze! I encara diu l'advocat que és una ganga. I és que a sobre no em deixen ni emprenyar-me, oi que m'entens? Una ganga! Què sabrà ell! Un picaplets de merda! Els calés sí que sap

agafar-los, però de fer ben fet el seu ofici, d'això, res de res. Ja ho deia el meu avi: «No tinguis plets encara que els guanyis». Això no és un ofici ni és res, això és només per embolicar la gent. No, no és un ofici com cal. Mira nosaltres: lampistes. Mira'm les mans, mira-me-les (*mostra els palmells de les mans a l'amic*). Són mans d'home. D'home que treballa. No com aquells marietes que es fan la manicura i tot, com si fossin dones. (*Peta la llengua.*) Com l'advocat, el Pons aquest, que jo m'hi he fixat, amb aquelles manetes de dona! Diu que fa golf, ja veus quina mariconada. A les pel·lícules, només juguen a golf els jubilats. I el Pons deu tenir... No en sé jo, de calcular edats, però segur que és més jove i tot que tu i que jo. I, ja veus, amb les ungetes així llimadetes, mira tu quina hòstia d'advocat que m'he triat. I tots que si tinc tanta sort, que quin advocat, que quina làbia que té i que si patatim que si patatam. Saps què, Andreu?, que no s'ho creu. Que no creu en tot això que fa. Vull dir: no creu en mi. Ni en ningú. Millor dit: no creu en els homes... perquè ell no ho és. Encara gràcies que són catorze anys, diu ell. I què vols que digui? Ara, que si hagués tingut un advocat com cal, això no s'hauria quedat així. Però l'Aureli Pons!... Mira, tu i jo som lampistes, treballadors, gent de debò. I tu saps que de vegades li diria a l'amo: «Miri, sap què li dic?; que vagi a prendre pel cul». I de vegades estic tan fart que explotaria i diria a tots què en penso, d'ells. Perquè un té pensaments,

no? I opinions. I idees. Un és un home, no? Què? Costa molt d'entendre, això? Bé, vull dir que, en la feina, tu ja ho saps, tens uns dies bons i uns altres de dolents, però jo (*s'assenyala el pit reiteradament*), jo sóc d'aquells que fan les coses ben fetes, oi que sí, Andreu? I que compleixen, i que si em toca una urgència, una rebentada, o una casa que s'ha quedat a les fosques, o una fuga de gas, doncs jo sóc dels que hi van corrents. I si estàs de l'amo fins al capdamunt i tens les pilotes tan plenes que et rebenten, doncs tant li fa: sóc dels qui fan la feina. Ep! I la fan ben feta. I saps per què? Perquè creus en la teva feina. Creus en el que fas. Jo sóc un d'aquells lampistes bons, dels que no deixen mai ningú a l'estacada. Això sí: hi ha dies que no pots amb la vida, que et pesa com si te l'haguessin penjada a l'esquena, com una llufa del Dia dels Innocents, saps què vull dir? Però ho superes, i tu t'ho mires i dius, sé com funciona: aquí hi va la vàlvula, o si raja així és que s'ha partit, o si estirem per aquí podem treure el tub... o aquella humitat ve d'aquí o d'allà, encara que no sàpigues veure a través de les parets... Oi que tinc raó, Andreu? Oi que és veritat, que jo tinc ull. I tinc nas. I m'agrada la feina. Això ho sabeu tots. Fins i tot el malparit de l'Amadeu, l'amo. Em pesa, la feina, com a tothom, però m'agrada. Doncs en canvi, a aquesta mena de persones, com el Pons, no els agrada allò que fan. No hi creuen. Ho fan d'esma, només per guanyar-se la vida. I, és clar, ho fan malament. Si

el Pons hagués treballat com cal, m'haurien caigut dos o tres anys, i no catorze! Un home ha d'estimar la seva feina. I mirar de fer-la bé. I de guanyar-se el respecte dels altres. Això és ser un home, sí senyor. I així et guanyes el respecte dels teus, que és la cosa més gran que hi ha al món.

(Pausa. Passeja. Ara fa l'efecte que parla només per a si mateix, tot i que fa alguna llambregada al seient buit de l'Andreu.)

Catorze anys! Sí, sí, molta pesquis, molts estudis, i em cauen catorze anys! Diu el Pons que, tal com estan les coses, ni al·legant bogeria... Jo no ho vull, que em prenguin per boig. Perquè encara m'hauria tocat anar al manicomi, i això és la pitjor cosa que et pot passar. Perquè la bogeria s'encomana... No, no, no estic dient cap bestiesa, a veure si ens entenem: no s'encomana com la grip, això no, que és una malaltia que va per l'aire i, si respires la grip d'un altre, te n'encomanes. La bogeria no, perquè són cabòries que estan a dins. Però si estàs tot el dia amb gent sonada, però sonada sonada, dels que es caguen a sobre i se la pelen davant de la gent, aquells que es queden així, embadocats (*ho fa*), com si els haguessin arrencat l'ànima de dintre... Doncs si t'hi estàs tot el dia amb sonats així, comences a veure rates corrent pel sostre i serps en l'orinal. Mala cosa, el cervell. Molt mala cosa.

Ja és mala potra, perquè això passa en un altre moment, i ningú no hauria fet els escarafalls que n'han fet. I tot és la premsa, que es passa el dia da-li que te pego, que si les dones, que si els drets, que si la igualtat, com si tots plegats ens haguéssim begut l'enteniment i ja no sabéssim ni on tenim la mà dreta ni com s'agafa la pixa per pixar, mira tu quina puta època que m'ha tocat viure!

Ep! Jo les coses que em passen pel cap les tinc a la boca. No sempre, és clar: no amb els jutges i amb els fiscals i amb tota la parafernàlia, que allà has de fer cas dels maricons com el Pons, que saben el pa que s'hi dóna. Però de debò, de debò: jo dic les coses tal com són. Bé, comèdia també en faig, veges quin remei; tots n'hem de fer, perquè no es podria viure sense fer-ne. T'imagines, si anéssim pel carrer dient què pensem dels altres mansos que ens trobem? Acabaríem matant-nos els uns als altres. Els homes sempre s'han matat. Per això la llei ha de ser a la força, amb policies, i amb jutges, i amb tribunals i amb presons. Perquè de gust de gust, tots portem a dins un assassí. I tothom ens fa nosa. O ens fa ombra. O ens posa nerviosos. Els altres a mi i jo als altres. Així de clar. Per això hem fet lleis que s'han de complir. Jo, encara que hagi tingut tan mala sort, hi crec molt, en les lleis. Sense lleis ens mataríem, segur: els fills matarien als pares, els alumnes als mestres, els conductors als guàrdies de trànsit, els pobres als rics...

(Passeja en silenci, una mica capcot. Sospira. Torna a parlar amb l'amic.)

No, no, no, Andreu, no dic jo que estigui bé el que he fet, això no. Tinc sentit de les coses, jo. Sé què és just i què no ho és. Ara que catorze anys...! Costaran de passar. Aquí el temps no corre, i tu i jo som homes acostumats a treballar, i (*eixampla els pulmons*) a respirar. Dia a dia, catorze vegades tres-cents seixanta-cinc! I no em vinguis amb romanços que tu ja no hi tornaràs. Un cop més o dos, a tot estirar, massa que ho sé. No, no, no protestis, perquè no t'ho tiro en cara. Massa que t'agraeixo que hakis vingut fins aquí. Jo, vols que et digui la veritat? Jo no ho hauria fet per tu, mira què et dic.

I després? Eh, després què? Diuen que és millor no pensar-hi, que et trastornes de tant pensar-hi, que més val fer-se a la idea des del primer dia i acceptar les regles del joc que hi ha a dins, a la cangrí. I aprendre a llepar els que s'han de llepar i a fotre els que s'han de fotre. Jo voldria treballar. Ja sé que paguen una merda, però quatre cèntims són quatre cèntims, i a més hi ha això que té la feina, que pesa però no pots passar-te sense. A mi, em tocava la loteria i més aviat tindria un disgust. No, no ho dic de debò, però jo sé què em dic. És com els jubilats, que és com si s'haguessin enterrat en vida. Quan veig uns homes, encara drets, amb bones mans, i mi-te'ls, fent la compra de la dona, avorrits com una ostra i tota la tarda fent la manilla

i el dòmino...! Mira, m'agafen basques, només de pensar-ho. Jo crec que un home, un home normal, com tu i com jo, un home que s'estimi la feina i que tingui el respecte dels altres és la cosa més gran que hi ha al món. Que costa? Mecagonlolla si costa! Sobretot el respecte, que sembla que anem restrenyits a l'hora considerar els altres, i els mirem com si ens anessin a robar el nostre tros, el territori que no hem marcat amb una pixarada perquè tenim altres maneres, però que és com si l'haguéssim marcat. Jo m'entenc. Jo m'entenc sol, sí senyor. De vegades, millor i tot que en companyia. Perquè tu, Andreu, i perdona que t'ho digui, ets una mica dur de closca. Però jo les rumio, aquestes coses, perquè un home pensa, pensa sempre. Sí, ja ho sé, ja ho sé: hi ha tios que no tenen res, res de res, a dins la closca, i ni pensen, ni entenen, ni aprenen. Aquests seran sempre uns desgraciats i, encara que ells creguin que són tan murrís i tan espavilats, són uns penjats, uns inútils, burros de càrrega de qui tothom s'aprofita... Hi ha qui diu, uf, no, aquest no perquè és moro, o perquè és gitano, o perquè és negre... Romanços! Hi ha pobres i rics i la resta són collonades. Aquest té i aquest altre no té. Això és tot. I qui no ho vulgui entendre, que es rasqui el cul... Ara, que si ets dels pobres, com a mínim t'has de guanyar el respecte dels altres. Saber-te fer respectar per tothom. Per la dona sobretot.

Doncs vull treballar, Andreu. I vull que em respectin. I vull aprendre a no pensar en la vida a fora,

en els cotxes, els bars, les noies que passen remenant el cul perquè t'engresquis... O és que remenen el cul i ensenyen la pitrera sense adonar-se'n? Que baixem de l'hort o què? Aquelles faldilletes, cenyidetes, aquells sostenidors, que apugen el mamellam perquè t'agafi saliva, les cabelleres estarrufades, els llavis botits de color robí... Quina comèdia és aquesta? Ho fan per posar-te calent o no? Collons, és que badem o què? No dic jo que aleshores tens dret a abraonar-te, això no, però si van com van i amb les intencions amb què ho fan, que després que no posin cara d'ofeses, com si els vingués de nou. No hi ha res més fals que la cara d'una dona: aquells ulls esbatanats, oberts d'ingenuïtat, de sorpresa, de por... I el pitjor del cas és que la majoria hi piquem. I jo el primer, eh? Bé, tu també, però tu, com que ets solter, pots fer el que et mani la pixa, tio. Que és el millor estat de tots. Casar-se és un costum. I la perdició. Però és que a mi les titis... brrr, com m'agraden, Andreu! I que bones que estan! Tu ja em coneixes, i saps que em porten de cul. I per això, un bon dia et cases. Com ha de ser. I aleshores, ho juro, et promets que s'ha acabat, que ara t'has fet responsable, que hi ha una edat per a cada cosa i que la teva ja ha passat. I si no t'agrada, et fots, veges tu si no. Així estan fetes les coses i així les has d'agafar. Jo, t'ho juro, quan em vaig casar amb la Carme, li ho vaig dir: jo sóc home de paraula; i ara tinc dona: tu. Tu ets meva i jo sóc teu i ja està tot dit. No t'arranques els ulls, eh? Perquè això no ho

pots fer, i continues mirant les que passen pel carrer i pensant: mira quin clau que li fotries a aquella, o quin favor que li faries a l'altra, però això: mirant, només mirant. Tu ho saps, oi Andreu? Que jo una tia la miro, però, per a mi, la dona és sagrada: ella i la casa, els fills –si se'n tenen–, ep, i el salari a casa, i la llibreta de la Caixa a nom dels dos, sí senyor, sí, com cal, com ha de ser. Que un dia vas molt cremat? Doncs te la peles o et gastes la xavalla en una mamada ràpida i, apa sis-servit, que tal dia farà un any. Però, a casa, com un home. Com un home decent. Oi que sóc així jo, Andreu?

(Com si somiés.)

La Carme era tan bonica! Tan femella! Amb aquella dolçor que tenen en la veu i aquella suavitat en la pell, que és ben cert que les han fetes per a la nostra perdició. I era com jo la volia: una noia decent, treballadora, neta... Perruquera des dels divuit anys. No de les que renten caps, no senyor, sinó oficiala. L'Encarnació, la mestressa, l'explotava, que si no arriba a ser per mi encara estaria cobrant com les dones de fer feines que no tenen estudis ni especialitat ni res. Tant de caràcter que tenia en d'altres coses i en això, una bleda que no sabia imposar-se. Doncs em vaig dir, res, que m'hi caso. Que aquesta és per a mi.